

Εκδημοκρατισμός και ανάπτυξη των συνεταιρισμών

Αρχισε ήδη και θα συνεχιστεί μέχρι το τέλος του Νοέμβρη η εκλογική διαδικασία για τον εκδημοκρατισμό των Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Οι εκλογές αυτές αποτελούν το πρώτο σημαντικό βήμα αλλαγής της υπάρχουσας οργανωτικής δομής και λειτουργίας των γεωργικών συνεταιρισμών. Μιας αλλαγής που αποτελεί τον αναγκαίο όρο και την απαρχή της μακρόχρονης πορείας προς μια ολοκληρωμένη κοινωνικοοικονομική, πολιτική και πολιτιστική ανάπτυξη του αγροτικού πληθυσμού της χώρας μας. Γι' αυτό, έχουν τεράστια σημασία για το άνοιγμα του δρόμου προς τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας. Τη σημασία αυτή τη γνωρίζουν καλά όσοι αντιστρατεύτηκαν και όσοι θα συνεχίσουν να αντιστρατεύονται την σωστή ανάπτυξη των γεωργικών συνεταιρισμών. Την ανάπτυξη των συνεταιρισμών νέου τύπου που αποτελεί έναν από τους στρατηγικούς στόχους του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος.

Στο πολιτικό επίπεδο, το όλο πρόβλημα τοποθετείται σε σχέση με τη δημοκρατική οργάνωση, λειτουργία και ανάπτυξη της βάσης, δηλ. των αγροτών. Γιατί ο θεσμός του συνεταιρισμού είναι κατ' εξοχή δημοκρατικός θεσμός. Οι αρχές της ισότητας στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, της δημοκρατικής οργάνωσης και λειτουργίας, αποτελούν απαραίτητο συστατικό στοιχείο στη συλλογική διοίκηση και δράση των συνεταιρισμών. Στη Γενική Συνέλευση, που είναι το ανώτατο συλλογικό όργανο του συνεταιρισμού, παίρνονται με δημοκρατικές διαδικασίες οι αποφάσεις που αφορούν την οικονομία και το εισόδημα του ίδιου του αγρότη - μέλους.

Γι' αυτό και η Γενική Συνέλευση αποτελεί ένα είδος σχολείου δημοκρατικής ανάπτυξης. Αυτό δε έχει ιδιαίτερη σημασία ειδικότερα για τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, που κάτω από ομαλές συνθήκες ανάπτυξης της αστικής δημοκρατίας, αποτελούν τα πρωτογενή ζωντανά κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά κύτταρα στη μικρή κοινότητα του χωριού.

Όμως, για την ελληνική πραγματικότητα, όπου η αστικοδημοκρατική επανάσταση δεν πραγματοποιήθη-

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Γενικού Γραμματέα
υπουργ. Γεωργίας

κε, για λόγους που δεν είναι του παρόντος να εκθέσουμε, τα όσα αναφέραμε προηγούμενα αποτελούν απλή θεωρητική κατασκευή.

Η ελληνική άρχουσα τάξη, καθηλωμένη στις αξίες του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού, δεν είχε

ούτε τη διορατικότητα ούτε τη θέληση ακόμα και την ανάγκη να παρακολουθήσει έστω την ανάπτυξη της αστικής δημοκρατίας που συντελούνταν στις άλλες καπιταλιστικές χώρες της Δύσης. Προσκολλημένη, στα παραδοσιακά αυταρχικά μοντέλα πολιτικής εξουσίας, δεν εννοούσε να αποδεχθεί τον κανόνα της δημοκρατικής λειτουργίας και την ελεύθερη διαπάλη των πολιτικών δυνάμεων του τόπου.

Έτσι, άλλοτε με τη θία, άλλοτε με τη νοθεία και άλλοτε με τη χρησιμοποίηση των δυνάμεων καταστολής, ανέκοπτε την πορεία προς τη δημοκρατική αλλαγή και κατάφερε να διατηρείται στην εξουσία και να διασφαλίζει τα οικονομικά συμφέροντα του ντόπιου και ξένου κεφαλαίου. Γι' αυτό και ο κορμός δύναμης πάνω στον οποίο στήριξε την πολιτική εξουσία ήταν ο κομματάρχης που συχνά σπυρνούσε να είναι και ο τοπικός εμπορο-μοσίτης, ο χωροφύλακας και οι έντοπλες δυνάμεις. Αυτές όμως οι αντιδημοκρατικές δομές και μηχανισμοί πολιτικής εξουσίας δεν είναι συμβατές με τη δημοκρατική ανάπτυξη των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων μέσω του θεσμού των γεωργικών συνεταιρισμών.

Συλλογική εκμετάλλευση

Ο γεωργικός συνεταιρισμός, ταυτόχρονα με το δημοκρατικό χαρακτήρα που είναι και μια οικονομική μονάδα. Είναι μια επιχείρηση που σκοπό έχει να δημιουργήσει οικονομικά οφέλη για τα μέλη του. Οικονομικά οφέλη, τα οποία επιτυγχάνονται με τη μείωση του κόστους των εισροών, εφόσον γίνεται από κοινού προμήθεια ή και παραγωγή για τις ανάγκες των μελών, με τη μείωση του κόστους της πρωτογενούς παραγωγής, εφόσον προχωράει σε συλλογικές μορφές εκμετάλλευσης της γεωργικής γης (ομαδικές καλλιέργειες, κοινή χρήση μηχανημάτων κ.α.) και από την άλλη μεριά με την επίτευξη καλύτερων τιμών, εφόσον εμπορεύεται τα προϊόντα των μελών του για λογαριασμό τους.

Βέβαια οι οικονομικές δραστηριότητες των συνεταιρισμών είναι δυνατό να επεκταθούν και συνήθως επεκτείνονται και στη δευτερογενή παραγωγή και τις υπηρεσίες. Ακόμα οι δραστηριότητες τους επεκτείνονται και στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Όμως, η οικονομική και συνακόλουθα οργανωτική και διοικητική ανάπτυξη των γεωργικών συνεταιρισμών στη χώρα μας βρίσκεται σε κατάσταση υπανάπτυξης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις πρωτοβάθ-

μιες γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις.

Οι δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις, δηλ. οι Ενώσεις και οι Κοινοπραξίες τους, έχουν αναπτυχθεί σχετικά περισσότερο. Όμως σε σύγκριση με το επίπεδο ανάπτυξης των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες της Δ. Ευρώπης, υστερούν σημαντικά.

Μια άλλη αρνητική επίδραση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, είναι η ανάπτυξη του αγροτοπατερισμού.

Ο αγροτοπατερισμός είναι γενικό φαινόμενο και η ύπαρξή του παρατηρείται σε όλες τις χώρες, ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξης των συνεταιρισμών.

Ο βαθμός δε ανάπτυξης του αγροτοπατερισμού εξαρτάται από το επίπεδο ανάπτυξης της οργανωτικής και διοικητικής λειτουργίας των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών. Ακόμα πιο συγκεκριμένα από το βαθμό συμμετοχής του αγρότη - μέλους στις δραστηριότητες του συνεταιρισμού και ιδιαίτερα στις Γενικές Συνελεύσεις.

Στην Ελλάδα η ανάπτυξη του αγροτοπατερισμού (όπως άλλωστε και του εργατοπατερισμού) είχε φτάσει σε εκρηκτικές καταστάσεις.

Μπορούμε δε να πούμε ότι ο μηχανισμός των αγροτοπατέρων, αποτελούσε ένα βασικό στήριγμα της άρχουσας τάξης πλάι-πλάι με τους μηχανισμούς για τη διατήρηση των αυταρχικών δομών οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Γιατί, ο αγροτοπατέρας δεν έχει καμιά σχέση και δεν ταυτίζεται με τα συμφέροντά του συνεταιρισμού και των αγροτών - μελών του. Υψηλότερα απλά τα δικά του συμφέροντα.

Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του αγροτοπατερισμού είναι η αδιαφορία, η αδράνεια, η μη συμμετοχή του αγρότη - μέλους στη ζωή και τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού του.

Όπως δε είναι γνωστό, η συμμετοχή του αγρότη ήταν παρά πολύ μικρή. Οι λόγοι είναι αυτοί που αναφέραμε για τη μη ανάπτυξη του πρωτοβάθμιου συνεταιρισμού.

Επί πλέον και ο ίδιος ο αγροτοπατέρας, όπως και οι κομματάρχες, και εμπορομοσίτες, φρόντιζε και θα φροντίζει όσο υπάρχει, να αποθαρρύνει τη συμμετοχή των αγροτών. Γιατί η συμμετοχή του αγρότη και η κατ' επέκταση ανάπτυξη της συλλογικής διοίκησης και δράσης του συνεταιρισμού, δεν αφήνει περιθώρια για την ύπαρξη και λειτουργία του αγροτοπατέρα.

Πολιτικοποίηση - κομματικοποίηση

Οι εκλογές για τον εκδημοκρατισμό των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων, έχουν, όπως άλλωστε είχαν πάντοτε, πολιτικοποιηθεί. Αυτό είναι ένα θετικό στοιχείο στην όλη εκλογική διαδικασία. Βέβαια είναι επόμενο, η πολιτικοποίηση αυτή να έχει οδηγήσει και σε κομματικοποίηση.

Έτσι, τόσο η πολιτικοποίηση όσο και κατ' επέκταση η κομματικοποίηση αποτελούν ένα από τα βασικά στοιχεία της δυναμικής των εκλογών. Αυτό δεν είναι κάτι το νέο. Πάντοτε έτσι ήταν έστω, και κάτω από ανελεύθερες συνθήκες εκλογικής αναμέτρησης.

Το νέο και πολύ σημαντικό στοιχείο σ' αυτές τις εκλογές είναι η καθιέρωση, για πρώτη φορά, της απλής αναλογικής. Μ' αυτό τον τρόπο θα δοθεί η δυνατότητα έκφρασης και αντιπροσώπευσης στα διοικητικά όργανα, όλων των πολιτικών δυνάμεων. Αυτό ήταν κάτι που επιδιώχτηκε από τη Κυβέρνηση της Αλλαγής να συμβεί με την καθιέρωση της απλής αναλογικής. Και είμαστε έτοιμοι να δεχτούμε τη συνεργασία όλων των Δ.Σ. των συνεταιριστικών οργανώσεων που θα προέλθουν από αυτές τις εκλογές.

Ένα άλλο στοιχείο, εξίσου θα λέγαμε σημαντικό με την καθιέρωση της απλής αναλογικής, είναι ότι οι αγρότες θα έχουν την ευκαιρία να

εκλέξουν τη δική τους ηγεσία, αποκλείοντας έτσι τους αγροτοπατέρες. Και αυτό είμαστε βέβαιοι ότι θα συμβεί σ' αυτές τις εκλογές. Γιατί οι αγρότες, ανεξάρτητα από την πολιτική και κομματική τους τοποθέτηση, γνωρίζουν το ρόλο τους και έχουν πικρές εμπειρίες από τη μέχρι σήμερα συμπεριφορά τους. Και δεν μπορούσε η απαλλαγή των συνεταιρισμών από τους αγροτοπατέρες να έχει γίνει σε προηγούμενες εκλογές. Γιατί και το εκλογικό σύστημα τους ευνοούσε αλλά και γιατί η ταύτισή τους με τους μηχανισμούς στήριξης των παραδοσιακών πολιτικών και οικονομικών δομών της άρχουσας τάξης, μαζί με τον ανελεύθερο χαρακτήρα των εκλογών, τους επέβαλλαν, παρά τη θέληση των αγροτών. Είναι άλλωστε γνωστές οι νοθείες, οι εκβιασμοί και η χρησιμοποίηση των μηχανισμών της ΑΤΕ, για την εκλογή των αγροτοπατέρων - συνεργατών του μικρομεσαίου εμποροεπιστικού και βιομηχανικού κεφαλαίου. Οι μηχανισμοί αυτοί σήμερα, μετά ένα χρόνο διακυβέρνησης της χώρας από την κυβέρνηση της Αλλαγής, έχουν καταστεί ανίσχυροι να επηρεάσουν τη θέληση του αγρότη. Γιατί ούτε οι νοθείες και οι βίες θα περάσουν. Έχουν άλλωστε ληφθεί όλα τα μέτρα ώστε οι εκλογές αυτές να γίνουν ελεύθερα, δημοκρατικά, προκειμένου να αναδειχτεί η νέα, γνή-

σια ηγεσία του συνεταιριστικού κινήματος.

Ο εκδημοκρατισμός αποτελεί το πρώτο βήμα και ταυτόχρονα την προϋπόθεση για ανάπτυξη του συνεταιρισμού νέου τύπου, που αποτελεί έναν από τους μακροχρόνιους στρατηγικούς στόχους της Κυβέρνησης. Το αγροτοβιομηχανικό συνεταιρισμό. Η ανάπτυξη του συνεταιρισμού νέου τύπου, που θα προχωράει ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης των συνεταιρισμών που ήδη υπάρχουν και πάντα με την πλήρη αποδοχή εκ μέρους των αγροτών, θα συμβαδίζει με την επίτευξη των στόχων της Κυβέρνησης της Αλλαγής και τους άλλους τομείς της οικονομικής και πολιτικής ζωής του τόπου.

Η ανάπτυξη του συνεταιρισμού νέου τύπου θα επιτυγχάνεται ταυτόχρονα με την αλλαγή των σχέσεων παραγωγής στο βιομηχανικό τομέα της οικονομίας. Στον αγροτικό τομέα η συνένωση της χρήσης της γης, που θα προκύπτει πάντα με την ελεύθερη θούληση του αγρότη, μαζί με την ανάπτυξη του αγροτοβιομηχανικού συμπλέγματος παραγωγής και την αυτοδιαχείριση σαν απαραίτητο στοιχείο δημοκρατικής διοίκησης θα αποτελέσουν τους αναγκαίους επί μέρους στόχους, η επίτευξη των οποίων θα συμβάλει στη σοσιαλιστική αλλαγή της ελληνικής κοινωνίας.